

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/13/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201955
Dátum vydania rozhodnutia:	15.05.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1011201955.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jarmily Urbancovej, v právnej veci žalobcu: Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s., Mamateyova 17, Bratislava, proti žalovanému: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Žellova 2, Bratislava, za účasti: E. M., bytom N., v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia DK 91/000358/2006/R zo dňa 17.6.2011, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/214/2011 - 34 z 24.10.2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/214/11 - 34 zo dňa 24. októbra 2012 m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 24.10.2012 zrušil z dôvodov podľa §250j ods. 2 písm. a) OSP rozhodnutie žalovaného č. k. DK 91/000358/2006/R zo dňa 17.6.2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Predmetným rozhodnutím žalovaný na základe odvolania platiteľky poistného E. M. zrušil platobný výmer č. 33488/2004/2b zo dňa 17.12.2004 vydaný žalobcom, ktorým bolo platiteľke poistného uložené zaplatiť poplatok z omeškania podľa § 23 ods. 2 zák. č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,2 % dlžnej sumy poistného na zdravotné poistenie, v celkovej sume 295,29 Eur za obdobie od 01.07.1995 do 31.10.1995. Odvolanie platiteľky poistného bolo žalobcom postúpené na dokončenie správneho konania dňa 27.10.2006 žalovanému. Žalovaný odvolaniu platiteľky poistného vyhovel s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 3Szd/1/2010, ktorým súd vyslovil, že právo predpísať poistné v 10 ročnej premlčacej lehote sa vzťahuje len na poistné, ktorého splatnosť nastala po 01.06.1998.

Žalobca s uvedeným názorom nesúhlasil. V žalobe uviedol, že jeho nárok vznikol v čase platnosti § 21 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z.z. v znení účinnom do 31.05.1998, pričom až následnou novelou tohto ustanovenia účinnou od 01.06.1998 došlo k predĺženiu premlčacej lehoty z 3 na 10 rokov. Preto žalobca tvrdil, že pri predpisovaní pohľadávky postupoval v súlade s právnou úpravou platnou v čase, keď o

tejto pohľadávke rozhodoval. Uviedol, že dôsledky novej právnej úpravy na právne vzťahy založené predchádzajúcou právnou úpravou riešil zákonodarca v § 76b zák. č. 273/1994 Z.z., keď stanovil, že na poistné, ktoré do dňa účinnosti novej právnej úpravy nie je premľané, sa nevzťahuje trojročná, ale desaťročná premľacia lehota. Prechodnými a záverečnými ustanoveniami bola podľa žalobcu nanovo stanovená premľacia lehota na predpísanie poistného a podľa tejto právnej úpravy bol žalovaný ako príslušný správny orgán povinný postupovať.

Krajský súd v zrušujúcom rozsudku dôvodil nasledovne: „Rozhodnutie žalovaného, ktoré žalobca napádal žalobou na súde, prakticky v celom rozsahu stojí na rozsudku Najvyššieho súdu SR vo veci vedenej pod sp. zn. 3Szd/1/2010, z ktorého si žalovaný osvojil vyššie citované právne závery. S týmito právnymi závermi sa však krajský súd nemohol celkom stotožniť. Odlišný názor má krajský súd predovšetkým na aplikovateľnosť a právne následky intertemporálneho ustanovenia § 76b zák. č. 273/1994 Z.z., ktoré najvyšší súd v odôvodnení vyššie uvedeného rozhodnutia vyhodnotil ako neurčité a neaplikovateľné, nakoľko hypotéza tejto právnej normy sa týka premľania poistného ako peňažnej pohľadávky, ktoré zák. č. 273/1994 Z.z. neupravuje. Na základe toho dospel Najvyšší súd SR k záveru, že právo predpísať poistné v 10-ročnej premľacej lehote sa vzťahuje len na poistné, ktorého splatnosť nastala po účinnosti zákona č. 124/1998 Z.z., ktorým bol účinnosťou od 01.06.1998 novelizovaný zákon č. 273/1994 Z.z.. Konštatoval, že podľa § 21 ods. 1 uvedeného zákona premľaniu podlieha procesné právo poisťovne na predpísanie poistného, teda právo na vydanie individuálneho správneho aktu (platobného výmeru), zatiaľ čo hypotéza § 76b zák. č. 273/1994 Z.z. v znení účinnom od 01.06.1998 sa týka premľania poistného ako peňažnej pohľadávky.

Krajský súd je toho názoru, že zák. č. 124/1998 Z.z. priniesol v novelizovanom znení § 21 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z.z. predĺženie premľacej lehoty vo vzťahu k právu poisťovne predpísať poistné z troch na desať rokov odo dňa jeho splatnosti. Stanovil zároveň, že 10-ročná premľacia lehota platí aj pre to poistné, ktorého splatnosť nastala pred nadobudnutím účinnosti uvedenej legislatívnej zmeny (01.06.1998), avšak iba za predpokladu, že toto poistné nebolo k uvedenému dňu premľané, teda od jeho splatnosti neuplynuli viac ako tri roky. Fakt, že premľaniu podľa zákona podlieha právo predpísať poistné, podľa názoru krajského súdu znamená, že za premľané sa považuje to poistné, ktoré poisťovňa nepredpísala v lehote troch resp. desať rokov od jeho splatnosti. Pokiaľ teda zákonodarca ustanovením § 76b zák. č. 273/1994 Z.z. v znení účinnom od 01.06.1998 predĺžil premľaciu lehotu na 10 rokov vo vzťahu k poistnému, ktoré do uvedeného dňa nie je premľané, sledoval tým podľa názoru krajského súdu cieľ, aby k predĺženiu premľacej lehoty došlo u všetkých pohľadávok na poistnom, od splatnosti ktorých do 01.06.1998 neuplynuli 3 roky. Tento výklad predmetnej právnej normy je podľa názoru krajského súdu v súlade s jej textom a to napriek tomu, že v súvislosti s premľaním operuje zákonodarca v § 21 ods. 1 a v § 76b zák. č. 273/1994 Z.z. s rôznymi pojmami (premľanie práva predpísať poistné vs. premľanie poistného). Na predĺženie premľacej lehoty vo vzťahu k poistnému, ktorého splatnosť nastala pred dňom 01.06.1998, logicky nadväzuje i stanovenie 10-ročnej premľacej lehoty na poistné, poplatky z omeškania, poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokuty, ktoré bol platiteľ poistného povinný uhradiť do účinnosti zákona č. 580/2004 Z.z. (§ 32 ods. 1 uvedeného zákona).

Pokiaľ ide o záver Najvyššieho súdu SR uvedený v odôvodnení rozsudku sp. zn. 3Szd/1/2010, na ktorý sa taktiež odvolal žalovaný v napadnutom rozhodnutí, že na premľanie práva na predpísanie poistného musí prihliadať správny orgán ex offio i bez vznesenia námietky premľania, s týmto sa krajský súd v celom rozsahu stotožňuje.

Otázka vznesenia námietky premľania práva žalobcu predpísať poistné, resp. poplatok z omeškania však v prejednávanej veci nie je kľúčovou, nakoľko z vyššie uvedených záverov krajského súdu ohľadom aplikácie § 76b zák. č. 273/1994 Z.z. v znení účinnom od 01.06.1998 vyplýva, že predmetná pohľadávka, o ktorej rozhodol žalobca (v postavení správneho orgánu) platobným výmerom č. 3348/2004/2b zo dňa 17.12.2004, premľaná nebola.

Vzhľadom na uvedené dospel Krajský súd v Bratislave k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Preto postupoval podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. a napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie, v ktorom bude právnym názorom súdu, ak nadobudne tento rozsudok právoplatnosť, viazaný.“

Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný odvolání, v kterom žádal prvostupňový rozsudek zrušit a vrátit věc krajskému soudu na nové konání. Žalovaný důvodil tím, že sa nestotožňuje s důvody rozsudku krajského soudu, že postupoval v zmysle rozsudku najvyššieho soudu 3Szd/1/2010, ktorého obsah citoval.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žádal prvostupňový rozsudek ako vecne správny potvrdiť, stotožniac sa s právnym názorom krajského soudu.

Najvyšší soud, ako soud odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudek krajského soudu v medziach podaného odvolania, na základe predloženého spisového materiálu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v súlade s ustanovením § 250ja ods. 2 OSP, oznámil termín verejného vyhlásenia rozhodnutia v súlade s ustanovením § 156 ods. 3 OSP na úradnej tabuli soudu a na jeho internetovej adrese www.nsud.sk, a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

Odvolací soud konstatoval, že rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu nie sú medzi účastníkmi sporné (doba splatnosti poisťného a výška poplatku z omeškania). Z predloženého administratívneho spisu tiež vyplýva, že platiteľka poisťného zaplatila dlžné poisťné 29.11.2004 v sume 1 344,- Sk ešte pred vydaním platobného výmeru a požiadala o odpustenie poplatku z omeškania v sume 8 896 Sk z dôvodu, že v čase splatnosti poisťného bola na študijnom pobyte v cudzine ako doktorandka, pričom správny orgán (poisťovňa) jej uvedenú žiadosť vrátil bez vybavenia, t. j. rozhodnutia o nej. Súčasne poukazuje na to, že predmetom konania v prejednávanej veci je poplatok z omeškania za obdobie od 1.7. do 31.10.1995 na základe platobného výmeru doručeného platiteľke poisťného 7.1.2005. Odvolací soud považuje určenie poplatku z omeškania za rozhodnutie, ktoré má povahu sankcie za oneskorené platenie poisťného.

Odvolací soud sa nestotožňuje s dôvodmi rozhodnutia krajského soudu, ktorý rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský soud vyslovil nesúhlas s právnym názorom, ktorý najvyšší soud vyslovil v inej právnej veci (3Szd/1/2010), skutkovo rovnakej, pričom žalovaný sa aj v prejednávanej veci riadil názorom najvyššieho soudu v súlade so zásadou materiálnej rovnosti vyjadrenej v ustanovení § 3 ods. 5 Správneho poriadku.

Podľa § 250ja ods. 7 OSP, ak najvyšší soud rozhoduje ako odvolací soud v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie.

Najvyšší soud preto uvádza dôvody rozhodnutia vo veci 3Szd/1/2010:

„Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení účinnom do 31.05.1998 právo predpísať poisťné sa premlčí za tri roky odo dňa jeho splatnosti.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení zákona č. 124/1998 Z. z. právo predpísať poisťné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

Najvyšší soud zistil, že medzi účastníkmi konania je sporná právna otázka výkladu ustanovenia § 76b zákona č. 124/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov a mení sa Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Podľa § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. na poisťné, ktoré do dňa účinnosti tohto zákona nie je premlčané, sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 1.

Podľa názoru najvyššieho soudu v administratívnom konaní došlo k zmiešaniu dvoch rôznych právnych inštitútov. Ustanovenie § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. hovorí o premlčaní poisťného a ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. hovorí o premlčaní práva na predpísanie poisťného.

Poisťné ako peňažná pohľadávka poisťovne sa nepremlčuje a ani v zákone č. 273/1994 Z. z. nie je

ustanovená lehota po uplynutí ktorej by v spojení so vznesenou námietkou premľania nastali dôsledky premľania poistného. Keďže poistné sa nepremľuje, môže ho platiteľ dobrovoľne zaplatiť kedykoľvek dodatočne, a to aj keď už došlo k premľaniu práva na predpísanie poistného a právny dôvod na jeho platenie trvá. Dobrovoľným zaplacením poistného i po premľaní práva na jeho predpísanie preto nemôže dôjsť k neoprávnenému obohateniu na strane poisťovne (štátu). V oblasti hmotnoprávneho vzťahu nedochádza k žiadnym zmenám. Najvyšší súd poukazuje na to, že podľa § 20 ods. 3 zákona č. 273/1994 Z. z. premľaniu podlieha iba právo na vrátenie poistného.

To čo podlieha premľaniu v tomto prípade nie je poistné (pohľadávka), ale procesné právo poisťovne na predpísanie poistného, t. j. právo na vymeranie poistného platobným výmerom, ktorý je právnym titulom na jeho vymáhanie. Premľanie práva v tomto prípade znamená zánik procesného práva na vydanie individuálneho správneho aktu - platobného výmeru. Na túto skutočnosť prihliada správny orgán ex offo. Zákon č. 273/1994 Z. z. totiž ako podmienku premľania neuvádza vznesenie námietky premľania. V oblasti verejného práva neexistuje všeobecný predpis, ktorý by subsidiárne definoval všeobecné podmienky pre premľanie práva predpísať poistné, a teda stanovil i požiadavku vznesenia námietky premľania. Vznesenie námietky premľania je preto nadbytočné a bez právnych dôsledkov. Premľaniu práva na predpísanie poistného podľa zákona č. 273/1994 Z. z. svojimi dôsledkami zodpovedá pojmu preklúzie v súkromnom práve. Len obiter dictum, na ilustráciu problému, možno poznamenať, že napr. zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v prípade premľania práva vybrať a vymáhať daňový nedoplatok v ust. § 69 ods. 5 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov ustanovil, že „na premľanie práva vybrať a vymáhať daňový nedoplatok správca dane prihliadne, iba ak daňový dlžník vznesie námietku premľania, a to len v rozsahu uplatňovanej námietky“. V zákone o správe daní a poplatkov je teda výslovne uvedené, že na premľanie práva sa prihliadne iba ak daňový dlžník vznesie námietku premľania. Tento zákon však nie je všeobecným predpisom so subsidiárnou vecnou pôsobnosťou k zákonu č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení.

Ustanovenie § 76b zákona č. 273/1994 Z. z. najvyšší súd vyhodnotil ako neurčité a v dôsledku toho neaplikovateľné, pretože hypotéza právnej normy sa týka premľania poistného ako peňažnej pohľadávky, ktoré zákon č. 273/1994 Z. z. neupravuje. Pokiaľ by malo mať ten význam, ktorý mu priznáva žalovaný, a z ktorého významu žalovaný vychádzal pri predpísaní poistného žalobcovi, tak by explicitne muselo znieť: „na poistné, právo na predpísanie ktorého do dňa účinnosti tohto zákona nie je premľané, sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods.1“. Vády hypotézy retroaktívneho ustanovenia § 76b spôsobujú, že ustanovenie § 21 ods. 1 nemožno aplikovať pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z.. Ustanovenie §76b nepredĺžilo premľacie lehoty na predpísanie poistného, ktoré začali plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z..

Ústava SR retroaktivitu zákonov výslovne nevylučuje. Zavedenie retroaktivity však musí byť v zákone výslovné, jednoznačné a zrozumiteľné, pretože predstavuje potenciálny konflikt s princípom právnej istoty.

Vzhľadom na uvedené východiská súdu, právo predpísať poistné v 10 ročnej premľacej lehote sa vzťahuje len na poistné, ktorého splatnosť nastala po účinnosti zákona č. 124/1998 Z. z.. “ (koniec cit.)

Odvolací senát sa aj v prejednávanej veci stotožňuje s dôvodmi citovaného rozsudku, ktorý sa týkal nielen dlžného poistného ale aj poplatku z omeškania, ktorý má povahu sankcie. Odvolací súd preto nad rámec už citovaných dôvodov opätovne uvádza, že hoci Ústava SR retroaktivitu zákonov výslovne nevylučuje , právo predpísať poplatok z omeškania nielenže nie je v zákone výslovne uvedené, ale keby tomu tak aj bolo, znamenalo by to jednoznačne sprísnenie sankcie - predĺžením doby na predpísanie poplatku z omeškania, ktorý má povahu sankcie, pri ukladaní ktorej je retroaktivita v neprospech takto postihovaného subjektu vylúčená podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy SR.

Vzhľadom na uvedené dôvody je odvolací súd toho názoru, že krajský súd pochybil, ak rozhodnutie žalovaného zrušil a preto podľa § 250ja ods. 3 zmenil prvostupňový rozsudok a z dôvodov podľa § 250j ods. 1 OSP žalobu zamietol.

Podľa § 250k ods. 1 OSP a contr. žalobcovi vzhľadom na výsledok sporu náhrada trov konania

neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.